

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, subota-nedjelja 14.-15. kolovoza 1915.

Broj 39.

Prodiranje u Rusiji napreduje. — Talijani ponovno odbijeni. — Naša navala na Pelagružu. Nijemci napreduju u Argonama. — 7450 zarobljenih Rusa.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. augusta. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

U istočnoj Galiciji i u prostoru kod Vladimira. Volinskoga položaj je nepronjemjen. Zapadno od Buga nastavljuju naše vojske potjeru neprijatelja, koji uzmiče korak do koraka. Sa sjevera donjej Viperža prodiraju austro-ugarske snage, što prodiru, doprle do Radzinske, Nasi se saveznici približavaju Vlodavu.

Talijansko bojište.

Na primorskoj je fronti neprijatelj juče i prošle noći opet poduzeo nekoje pokusaje, da se približi, ali je već suzbijen vatrom našeg topništva. Uspešno smo pucaju na talijansko taboriste kod Komina. U koruskom je pogranicju položaj nepronjemjen. Na Tirolskoj se fronti borilo jugoistočno od Schulerbacha. I tu su bile neprijateljske navale uzaudne. Branici ostaju u polupunu posjeđi svih svojih pozicija. Talijani bijušu na uzmaku od vlastitog topništva, nanišanjeni. U dolini je Čeće pojerano jedan naših oklopnih vlačaka neprijateljske poljske straze iz krajeva Serravale i Chiizzole.

Zamjenjeni poglavice generalnog stožera, pl. H. Šef, podmaraš.

Izvještaj mornarice.

Beč, 13. augusta. (D. u.) Službeno se javlja:

Nas je podmornica „U XII“ nije povratila sa krstarenja u sjevernoj Adriji. Prama talijanska je vijest potopljena sa čitavom momčadi. U 10. avgusta minom uistina neprijateljska podmornica u trišćanskom zaljevu. Od momčadi ne spasi se niko. Tag kao i slijedeću se dana naši hidroplani nabičili bombama po neprijatelju, zaposrednuto otok Palagruža te postigli više uspijeha, pogodivši kuću svećenika, radiotelefarsku postaju, obitavenu momead. Srednje veličine top, što je palio, potpunoma je pogodjen, jedna je strojna puška demonstrirana te tender potopljena. Letala se usprkos žestoke paljbe površine, neosteceno.

C. i kr. Zapovedništvo brodovlja.

AUGUST ŠENOA:

PRIMA DONNA

Prijevjet iz talijanskog života.

(Dalej).

„To i hoću!“ odgovori joj skočiv na noge, „da za glumiste. Tu će biti brza uspjeha, pa napišem li igrokaz po sadanjem duhu, neće mi ga odbiti, kao što ono roman!“

Ljubovnici se ogrišle i sretno se svrši taj nesretni dan.

Drugog jutra podje Španjolač opet u Firencu, da ponudi djelo knjižarom, Ali kako pošto, tako opet kući došo. Djela mu ne hjeđe nikto primiti. Kod kuće ga zapečali, pa ga posla u Milan. Zatim sjeđe odmah snovati i drami.

Šta bi bio otvorio pravi pjesnik u latkovom miljenju zabit, kraj tako diven žene, koju mu je raskinut pjevanjem razblagala duša — šta bi bio stvar?

Al Španjolač nije bila odobjila vila. Bio je čovjek vjet svjetlu i svjetskog čudi, nacio je bio svastu putujući po svetu.

Stoga mu se i čudjahu Mlečani. Al kako rekosmo, Riego ne bijaše pjesnikom. Ali Julija nije toga opazila. Duša njena

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. augusta. (D. u.) Iz velikog se glavnog stanu službeno javlja:

Zapadno bojište.

U Argonima je više francuskih navala suzbijena na tvrdiju Marton, koju smo mi osvojili. Kod Zeebrugge je oboren hincma engleski hidroplan i dva su letala prislijena, da se spuste na zemlju.

Istočno bojište.

Čete, što navaljuju na Kovno, napredovale su. U odsečku su Dvine Rusi otovrili svoje bezuspješne navale. Između Nareva i Buga smo napredovali, akroprom moradom slobomi otpor neprijatelja od odsečke do odsečke, posto je vodio uviđe nove sile na ovom frontu. Vojska je generala Scholtza otela juher Rusima 900 zarobljenika, tri topa i dvije strojne puške. Vojska je generala Gallwitz zaobilala od 10. avgusta 6550 Rusa, od kojih 18 časnika, te zaplijenila 9 strojnih pušaka i jedno pionirsko skladiste. Čete, što proganjaju neprijatelja pospišenim maršom, doprle su uz borbe do odsečke Sokolova, i nakon što su jučer zapostjedile grad Siedlece do odsečka Sivjeca. Saveznike čete generalnog maršala Mackensena tjeraju neprijatelja na čitavu frontu. Na ovom prodiranju streljuj njemačke kolone svuda bijedni poljski puši na povratku, što su se sobom poveli Rusi, i koji sačinju na svom veoma brzom uzmaku propisuju najvećoj bijedi, jer ih ne mogu više slijediti.

Dodataj na moru.

Nocu od 12. na 13. avgusta obnovili su zrakoplovi njemačke mornarice navale na istočnu englesku obalu te nabacili dobrim uspijehom vojnike nasade u Harwichu. Usprkos jakim paljama tvrdjava vratisi se neosteceno.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 13. avgusta. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na dardanskoj fronti bile su odbijene četiri neprijateljske navale, koje su zapustile tri hiljadu mrtvih. Neprijatelj je bio potjeran iz njegovih položaja. Zaplijenjena su dva puščana strojna.

Iz kornuške fronte.

Grac, 13. avgusta. „Tagespost“ javlja iz Berlina: U koruskim bregovima poka-

unjetnička, opojeđa najživljom ljubavi dosudnjika je ljubovniku sva svojstva pjesnika.

A Riego?

Znao je on, da nije pjesnik, ali nije htio pokazati toga.

Za nekoliko nedjelja svrši drama, koja probudi u Julije radost, a u Riega bar nekavu nadu.

A i bila je to jedina nada. Iz Milana ne bjeđi odgovora, a od svih novaca ostade u same — cekin.

„Za kratko će nam sreća bolja biti, reče Riego veselo s rukopisom drame polazeći u Firencu. „Sinot sam saznao, da je relatori ovdješnjeg glumišta čovjek pametan. On je da duse glazbenik, koji više troši na operu i balet, ali znate ečijent i drame. Ako mi posle toga valja, primil' ga.“

„Kako se zove taj čovjek?“

„Carlatti.“

„Cini mi se, da sam već čula to ime.“

„Možebiti. U glumištu spominju ga ljudi često.“

„Ne, ne! Cini me se u Mlecima!“

„To ti je moguće. Vrstan, kakav je, znadu ga po svoj Italiji. Ali sad idem, da kušam sreću. Z bogom dušo!“

izlazi svaki dan osim nedjelje poslije podne u Puli u načinu tiskari „Jos. Krapotić“, Trg Corteza 1, gdje se nalazi tiskara, uređujući i upravlja lista. Za uredništvo odgovara izdavatelj Josip Hain. Telefona broj 58. Broj poštanske štampice 35.015. Predplaata iznosi 2 x 40 k mjesечно. O k tramjesečno, pojedini broj stane 6 helera. Oglaša računa se po 20 h jednostupni pettredak (3 mm).

na četvrtini sporazum, u kojem je Bugarška pitala, da bi dobila za odstetu, ako bi ona sudjelovala u ratu.

Balkan i četvrtini sporazum.

Berlin, 13. augusta. „Lokalzeiger“ donosa cenzuriranu vijest iz Atene: Viđesti su iz Srbije vrlo neugodne za četvrtini sporazum. U srpskom je narodu zavladalo veliko ogorčenje radi odluke četvrtog sporazuma. Grčka i Srbija moraju protestirati, što su njih hoće da žrtvuje radi korisnosti Rusije i Engleske. Engleski je pokisar Izjavio u Gavrišu, da četvrtini sporazum niti ne očekuje odgovor Grčke, jer se zaključak entente smatra kao gotovo činjenicu. Ogorčenje je u Grčkoj protiv Engleske općenito.

Srpske namjere u Albaniji.

Ruševi, 13. avgusta. Iz Niša se javlja, da je Pašić primio više albanskih gradjana, kojima je izjavio, da se cijela Albanija nalazi pod srpskim gospodstvom, što je i naravski, pošto je Albanija već davnio bilo srpsko područje. Izjavio im je, da će u Albaniji uvesti srpske škole, i da će albanske privilegije stići. Izrazio je nadu, da će se albanski narod još ne osvojenih krajeva predati srpskim četama.

Balkanski kaos.

Radoslavov organ „Narodni Prav“ donosi slijedeći uvodnik pod naslovom „Svjetski rat i viadu“ u kom izvodi da ne valja Bugarškoj spočitavati, da ne sudjeljuje u svjetskom ratu; ona iako ne proglašuje oružano, djejstvo i djelovanje je na diplomatskom polju. Sada je ona, ako je do potrebe, spremna i oružjistupiti. „Vlada je misljenja da narod nije voljan boriti se rame u rame sa srpskim narodom, dok medju onim postoji jaz.

Bugarski zajam.

„Münchner Neueste Nachrichten“ donosi prijevjet o njemačko-austrijsko-bugarskim zajmovnim transakcijama slijedeće: bugarski ministar finančnja objavlja ove potankosti o zajmovnim ujetjima od 500 milijuna franka: Financijalna se grupa imade da do 10. avgusta da izjavlja da li je nadalje spremna, da dade drugi poticaj u iznosu od 250 mil. kruna. Sindikat je privolio. Budući da rat ne dozvoljava javne zajmovne emisije, to će se ova nakon godina dana izražati po sklopljeni mir isplati. Medutim je ovo se dugnja svoda od 500 milijuna „pariski banci“ isplati odmah nakon svjetskog rata po berlinskom „diskontnom drštvu“.

Ovo nije prvi zajam, što ga je bugarska skupšta u Njemačkoj. Dosele je bilo kada najvažnije tržište za balkanske države: London & Co.

Miljkova „Rječ“ o Srbiji i Crnoj gori. „Rječ“, cijiji je izdavatelj Miljkov, tijesni prijatelj Sazonova inačice vođa liberalne stranke u Dumi, objavljuje ostar uvodnik protiv Srbije i Crnogore. Srbija,

Riego ode, a Julijin ga je blagoslov pratio.

Doskora se vrati Riego sasvim očajan. Carlatti ga bjeđe odbio.

„Odbio!“, progovori zivajući Juliju.

„Oh nije mi ni čito!“

„Priličan bi to predmet bio za operu, reče mi Carlatti; nastavi prisiđeno Riego.

„Sastavite libretu, pa ga postupite Verdiju u Pariz. Taj će možebiti operu sastaviti. To mi reče, tako mi otrpravi. Ja sam mu razlagao svoju bijedu, a on —“

„A on?“ opetova Julija božljivo.

„Vi ste mladi, lijep, obražen čovjek,“ reće mi, „glas Vam je ugoden, vlastade se okretno. Sve to Vam može budućnost osigurati i pribaviti priličan imetak. Idite k glumištu. Vi ste plimčić, grof — kako voleće, ali to nek Vas ne prijeđe; ono Van više velikih gospodja, što će dramatički umjetnosti posvelise. Plikolominjeva je kneževskog roda. Ristorica je markiza. Zato budite i Vi glumcem!“

„Glumcem!“ zapušta problijedjena Julija.

„To ti je dakle reč?“

„Da, to.“ Odrvati joj poluglasno Riego.

Zatim baci dramu na stolicu, grčevito

korak usmije i podje k prozoru.

Tu pritisnu blijedo čelo na staklo. Vidio se da, se nekako osvijestili želi.

Govoreći ženi, upišao je svoje oči u zemlju, ma ni časka nije smio pogledati Juliju.

Julija se osovi, i njemački gledač pred se.

Grudi joj se silno nadimale: — razna se cestvasta boraha u njezinoj duši.

„Glumim!“ zapušta više putu sanjarškim glasom, da bude, da Plikolominjeva — Ristorica —“

Na Riego navali strašna muka, i silom se odvalri od ljubovnike.

I opet progovori, ili i opet poniknutim očima.

„Kao pisac,“ nastavi jedva, „nemam nikakve nade. A savjet Carlattiju pustio je podrugovanje: — ja nemam ni dara ni glasa za glumište.“

„A ipak!“ privlači Juliju živo i odlučno, ko da joj je iznenada sunce zavedrilo dušu, „ipak nam pokaza put, kojim poći valja.“

Riego je potaje motrio ljubovnu.

Njegovi se živeći tressi.

„Šta to reće?“ zapita ju.

(Dalje slijedi).

radi koje je buknuo rat, valja da povrati Makedoniju. Umjesto, sto bi moralia da nastavi svoje djelovanje proti Austriji, ona se dala na novu osvajanja: Albaniju, Gorički bi se čvr bez sumnje bio davno već razvezao, da se Srbija nagnodila s Bugarskom i uredila makedonsko pitanje. Kad sad Sazonov, posljednji put dozivlje pomoć Srbije, držati je, da će ona znati učiniti svoju patriotsku dužnost, man da i žrtvuje stogod od svog.

„Frankfurter Zeitung“ donosi iz Sofije vijest, gdje joj dopisnikjavlja, da će teško doći, do sporazuma između Entente i Bugarske, budući ova zahtjeva bezdvoljni odstup Kavale i Ma-kedonije.

„Corriere della Sera“ donosi iz Petrogradska: Predmet petrogradskih novina u glavnom je rasprava o predaji posljednje savezničke note Bugarskoj. Srbiji, Grčkoj, Rumunjskoj i Crnojgori. Petrogradske novine naglašaju, da je četvorni sporazum pokusao ovog puta temeljito i svestrano obrazložiti uroke i posljedice balkanskog problema, u čemu nazirjevaju logički put da se pravedno riješi žili i zahtjevi svih Balkanaca.

Srpsko ministarsko vijeće.

Na temelju ponovne intervencije vlasti četvornog sporazuma sazvana je bila za petak sjednica svih ministara pod predsjedanjem prestolonasljednika Aleksandra. Vijeđalo se u Nišu. Dan pred sjednicom posjetio je rumunski poslanik Filality ministra predsjednika Pasića, i s njim dva sata razgovarao. Iz tog primio Filality posjet bugarskog poslanika. Budimpeštanski „Az Est“ saznao je iz Niša preddostojnički Skupštine.

Najnovija obecanja entente Grčkoj.

Kakojavljaju, formularila je entanta svoje ponude Grčkoj slijedećim tokom: 1. Grčka dobije smještaj pedeset milijuna zatima u svrhu priprema za mobilizaciju; 2. emi bi Grčka stupila u rat dobiti novi zajam od tri stotine milijuna; 3. entanta preuzima svu brigu nad opskrbom grčke vojske; 4. entanta daje Grčkoj 200.000 vojnika, koji će pod vrhovnom komandom Konstantinovom vojevati zajedno sa grčkom vojskom. Inače će odstići Grčku da odstup zemljišta Bugarskoj sa područjem u Maloj Aziji.

Četvorni sporazum i balkanski problem.

Budimpešta, 13. kolovoza: „Az Est“ javlja iz Bugarske: Nato četvornog sporazuma upozorju na to, da su balkanske države odijeljene malim protivstvarima, koje bi se u vanredno sadanje vrijeme mogle izgledati stanovitom populisivošću. U tu svrhu predlaže četvorni sporazum zajednički konferencijski balkanskih država u Ateni, Sofiji ili u Bugarsku. Ova konferencija mogli bi provesti međusoban sporazum država i ujedno ustanoviti uvjete uz koje bi balkanske države mogle stupiti u akciju na strani vlasti četvornog sporazuma. Te konferencije unije bi sporazum i u pitanju međusobnog odstupanja područja. Četvorni sporazum pruža svoju pomoć za ovaj zajednički cilj i preuzima svečane obvezu, da će postižati zaključke ove konferencije i u svoje vrijeme ispuniti zahtjeve balkanskog bloka. Četvorni sporazum izriče nadu, da će balkanske države očekijeni ovaj prijedlog po njegovoj pravoj vrijednosti i doprinjeti za stvaranje blizka, za zaključenje velike evropske strategije.

Bojevi oko Gorice i Soče.

Na proplanku doberdobskog zaravanka trajužestoki topnički bojevi. Topovsko gruvanje traje od jutra do podne — pa do večeri.

Ciljevi su vrhunac S. V. Mihajla, Podgora, doberdobski propalanak i zaravank, visina Zagrada i doline, koje dijele bregove. Posebni ratni izvještaj „Berliner Tagblatta“ javlja svome listu pod datumom 8. augusta iz austrijskog stana ratne stampe slijedeće:

The zapovijedi, lapidarno kratke opomene i upute čelu su i uskom stazom pomakla se rojna pruga preko grebenja naprijed. Točno oko osam sati ispaljena je prva ruketa u vis. U okolo grobna tisina. Poslije loga raketa na sjevernom odješčku, a najzad u sredini. Jos ujvek bezglasno očekivanje, a onda u jednom trenu — bilo je točno osam i četvrti silnik „A vanti“ i „Coraggio“ i neprijatelj je poduzeo juris na srednju kumpaniju našeg položaja. Ne samo naš strijelji, već i naš topovi nisu stedili s gorovom. Odmah nakon deset časaka iza ove frontalne navale došlo je da druga našom ljevom krilu. Cijeli greben Podgora stajao je tako u vatru, ali vrlo kratko. Salvu za salvom. Na ljevom rubu brda rujala je baterija svoju vatru bez prestanika i od jednoga se vise nije čula vika. Tek nekoliko poljica, a onda je topovska i puščana paljba utihmila. Tek se iz dubina cuto bojno zapomaganje. Napravna ovoj srednjoj kumpaniji neprijatelj se približio na 20 koraka, a napravna desnom krili su do zičanih zatrepa, ali dalje ne. Ovo se dogodilo u petak na večer neke 30. julija. Na bojištu leži sada nekoliko stotina talijanskih lješina više.

***

Dne 7. augusta mogli su okolini stanovnički kraj Grada opaziti veliki stup mora, što je svakako morala prouzročiti mima, nu koju je našasao koji brod s neprijateljske strane. Prošlog jutra počula je flotila neprijateljskih zrakoplova dnevne i na cijeloj sočanskoj fronti, da izvidiši naše pozicije nanesi ovima stevu! — ta je poduzeo akcija svršila gubitkom jednog neprijateljskog zrakoplova, kog oborisile naši vojnici. Tom je prilikom pokusao si pilot spasiti život skokom sa zrakoplova, ali je pao tako, da je sav zgrijen ostao na mjestu mrtav. Drugi je zrakoplovac tog aeroplana izgorio u sljed zatpljenje benzine.

***

Naši zdravstveni odjeli

steke osobito priznaje na bojnom polju. U nekoj žestokoj navali na Devin, gdje je palo s obje strane mnogo momčadi i časnika pohitili su naši zdravstveni odjeli, ač u liniju neprijatelja, gdje su vršili humanitarne i plenitvene misije na neprijateljskim časniciima i vojnicima. Neki je talijanski zarobljeni časnici prenesen u teškom stanju iz boja na povijaliste ranu pripovjedao, da se divi našem zdravstvenom odjelu, koji ne pazeci na pogibelj svog života izvršnuje život tuci okolini tanela i izbavio ranjenog časnika iz boja i spasio mu život. Dok su na njegovo zgrauzanje pobegli talijanski saniteci glamom bez obzira.

***

Bivši udovica „Grazer Tagblatta“ javlja svom listu iz južnog bojišta medju ostalim i ovo:

... dvije noći nijesam zaklopio oka, ta prekojučer smo cijeli dan marsirali a juče na noć već po običnom propisu isčekivali Talijane na doberd o h s k o m p r o j a n k u. Baš te većer i te noći nijesu izšli — iz svojih položaja. Počasne naši doduse sa par obitajnih granatskih kugala i srpnjelskih hitaca, koje su nam malo štetu naprijeli, budući smo znali izrabiti svako skrivalo, kojima smo makar pojedinočno kriomicu pucali. Mnogo nam doprinijesu visine 100 i 200 m, koje imamo u našem posjedu.... Uvijek se nalazimo u bojnoj travici. Jedva smo umukne talijansku artiljeriju — započima akcija naše pjesadije, koja za kratko izbací neprijatelj iz njegovih položaja.

Jude sam iskoristio malo slobodnog vremena, u kom sam se nasmiješio par sati. Zato sam vrijeme mogao pomnje možitli talijanske avijatice, koji su s vjonom crveno-bijelo-zelenokrnim aeroplanimi krstarili pod našim nebom. Letaci bijahu žestoko progoljeni našom topovskom vatrom, i moglo se opaziti, kako je jedan srapski eksplozirao kraj aeroplana, na kojem se malo zatim čula eksplozija — valjda motora. Aeroplani je nakon nekoliko „salta mortale“ strmolgaive pau nekamo u podol ...“

Noć na Soči.

Svud je naokolo vladao mravički mir. Neprijateljske su pozicije bile kojih hiljadu metara udaljene od naših opkopa. Stolice se da će neprijatelj se moći poskusati navaliti. Izdalec čula se 2 osamjenska hica, načasnik dađe smjesi zapovijed: dodje li neprijateljska izvidnička ophodnja, na putu, nego.... Časnik nije još niti dorekao, kad zazuči telefon. Zapovijed je glasila: Naše se predstaze sukoške s neprijateljskom obuhodnjem, izvidničke ophodnje i predstaze smješta pojačati! Pazio! Oprez! Dodje li do napadaju paliti tek na 400 metara, dotle mirno ponasanje, izdržati! Živci nam se jače napese. Vrijeme je prolazio lagano; baš predosadno micala se kažaljka na uru! Deset, jedanaest, dvanasta sati — a neprijatelj ni traga. Sad doleti vijest sa prvi pozicija, da je neprijatelj u lagoman rojnom gibaju, te se vide pred neprijateljskim iskopinama, crne scene. Tamo s onog vrška zasvetili reflektori. Zrake je upravo na naše pozicije. Kad bi svojim svjetlom tudi u tamo križari, zapazio se natiskane neprijateljske rojne redove, koje su odavale tamne slike, gdje se razvatu leteći prema našim položajima. Gdjekad u sebi zasjade bajonetne na odraženom svjetlu.

U našim je iskopinama još ujvek vladao mir. Mirno, često pušći čekali su momci pripravni na paljbu. Pozor! Neprijateljska rojna linija pred nama!

Vidjelos u se noćnom tamni, gmljinjeće sjene neprijateljskih vojnika, koji se razlikovali као velike crne točke, pojednako razdaljene — od grmovinja. U taj čas zasijaju naši reflektori zapote brzometna paljba nemilostivo sipati valnu na neprijatelja, koji je uz povike jurisao na nas odnosno prema zelenim ogradama naših pozicija. Za čas je odjekivalo pucketanje pušaka, brzometnog strojera — a s time se mijesao bolni kriti mnogog pogodjenog ili ranjenog.

Tako je trajalo puškanje na taj i okolnim pozidjama, sve do prvih trakova jutrnje zore.

***

Paljba je prestala. Oko naokolo ugasnje reflektorsko svjetlo, — dok su se sivi razmreščani oblačici lijeno vukli na zapad

ostavljajući iza sebe svježe pruge danjeg svjetla, orabljena donjom — izrezanim kojim je papir — ramenim rubom — južnje zore.

Državne potpore invalidom, njihovim domaćinjima i sirotima palih junaka.

Pošto se u zadnje vrijeme ljudi počeli obratiti i lijevo i desno gledaju državne potpore invalidima, njihovoj rodbini i sirotama palih junaka, u svrhu pouzdanijim proprijeđom dotičnog zakona, iz kojega se razabire, iko ima pravo do državne opskrbe, što se zahtjeva, da takva potpora postigne i kako je treba postupati kod ulaganja molbenice. Osobno upozoravaju na odredbe §. 4. ministarske naredbe od dne 12. junija 1915, broj 162.

Naredba ministarstva za zemaljsku obranu u dogovoru s ratnim ministarstvom finacija i u sporazumu s ratnim ministarstvom od 12. juna 1915., kojoj se određuje da je isplaćivanje, što zapadaju po zakonu od 26. decembra 1912., L. d. z. br. 237., i utvrđuju državne potpore za momčad, koja je postala nemocna, i za njihovu domaćinju, zatim da domaćinje, što ostanu izmrtvi momčadi.

§. 1.

Na temelju §-a. 1. carske naredbe od 12. juna 1915., L. d. z. br. 161., određuje se, da se dalje isplaćuju u potpunom zakonitom iznosu prinosi za uzdržavanje u slučajevima, što su ondje spomenuti, i u pretpostavke, koje se ondje spominju.

§. 2.

Izvršujući §. 2. spomenute carske naredbe utvrđuju se državne potpore, koje su ondje predviđene i koje će se — ne dirajući time u zakonite opskrbne pristojbine, što zapadaju — doznačavati za isplatu u mjesечnim obrocima unaprijed, u ovim godišnjim iznosima:

A. Za nemočinje:

1. 60 kruna, ako je sposobnost za zradu u prijašnjem zvaniju umanjena po ondje predviđene i koje će se — ne dirajući time u zakonite opskrbne pristojbine, što zapadaju — doznačavati za isplatu po A: 20 po sto, ali za manje od 50 po sto;

2. 120 kruna, ako je sposobnost za zradu u prijašnjem zvaniju umanjena po 50 do 100 postotaka;

3. 180 kruna, kad je nemočnik potpuno nespasivo za rad.

B. Za nemočničko domaćinje:

1. 60 kruna, za suprugu nemočnika, koji sam prima polporu po A: 1, 2 ili 3;

2. 36 kruna za svaku zakonitu ili nezakonitu dijete nemočnika, koji sam prima polporu po A: 1 ili 2, a 60 kruna za svako takvo dijete nemočnika, sam prima polporu po A: 3;

3. po 60 kruna za zakonitog oca i djeđu, za zakonitu ili nezakonitu mater i babu, zatim za zakonitoga oca nezakonite materice nemočnika, koji sam prima polporu po A: 1, 2 ili 3, no s tim ograničenjem, da ukupni iznos polpora tih domaćinjih ne smije biti veći od 120 kruna.

C. Za domaćinje, što ostanu izmrtvi osoba, koji poginu ili umru:

1. 120 kruna za udovicu;

2. 12 kruna za svaku zakonitu ili nezakonitu dijete bez očitelja, ako ima samo jedno takvo sirote; po 30 kruna,

Slovensko Kreditno i eskomptno društvo

Trg Custoza Nr. 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatinjak te isplaćuje uloške po dogovoru bez obzira na ratno doba u svakoj visini. — Prodaje te prima predbilježbe na srećke c. kr. razredne lutrije.

Uredovni satovi jesu 10—11 $\frac{1}{2}$ dop. 4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ pop.

ima dvoje, po 24 kruna, ako ima troje, a po 18 kruna, ako ima četvero ili više takve siročadi:

4. 60 kruna za svako nezakonito siroče, ako ima udovica, koja ima pravo primati udovičku mirovinu i potporu po G: 1;

6. 108 kruna za nezakonito siroče, što ga je osoba, koja je poginula ili umrla, da sada uzdržavala, a ne spada pod G: 4, ako imaju samo jedno takvo siroče, po 102 kruna ako ima dvoje, po 96 kruna, a ako ima troje, po 90 kruna, aako ima četvero ili više takve siročadi;

6. po 60 kruna za zakonitoga oca i jedna, za zakonitu mater i babu, zatim za zakonitoga oca nezakonite matere s tim ograničenjem, da ukupni iznos potpora tih domaćinstava ne smije biti veći od 120 kruna. Pri tom dolaze u obzir i prvi red roditelji, u drugom redu dječevi i bube, i to po redovima.

Kao normalna doba, do koje će se isplaćivati potpore, vrijedit će kod dječeva na vremenu 16. godina života, a kod dječeviće 14. godina života.

S domaćinsnjima iza osoba, koje poginu ili umru, izjednačeni su domaćini onih osoba, kojih nestane.

§. 3.

Kod nemoćnika, koji su sasvim nespobni za rad, mogu se iznimice potpore, što su utvrđene u §-u. 2., A. i B., odmjeriti takodjer u većem iznosu, ako je to potrebito, eda se osigura uzdržavanje nemoćnikova.

No godišnji iznosi potpora ne smiju zajedno s nemoćničkom mirovinom biti veći od 600 kruna.

§. 4.

Gornje potpore podjeljuje se samo onda, ako se zatraže iako je dokazano sirovinstvo.

Kod domaćinskih žive ili pokojne momčadi — izuzevši siročad, koja po vojničkom opskrbom zakonu ima pravo na prihod za odgajanje — zahtijeva se za podjeljenje potpora, kao uvjet, da su te osobe, prije nego što je pošao pod barjak nemoćnik ili onaj, koji je poginuo (umro, nestao), bili u glavnom od njega uzdržavani ili barem trajno podupirani.

Zamolbe za potporu imaju se pismeno ili usmeno prikazati kod općinskog glavarstva boravista, dotično kod e. i kr. zastupstva.

§. 5.

Pravo primati ima nemoćnik takodjer za svoju suprugu i za svoju zakonitou ili nezakonitou djecu, pa za svoje predje, udovicu takodjer za zakonitu siročad i za onu nezakonitu siročad nemoćnikova, što žive s njom u zajedničkom kućanstvu, a otac ili ejed nemoćnikov takodjer za svoju suprugu.

U ostalim slučajevima imaju pravo primati same osobe, kojima je polpora po §-u. 2. podijeljena.

§. 6.

Ova naredba staje na snagu u dan, kog je obznani.

Georgi s. r.

Tko podmiri preplatu biva objavljen u listu, a tko nije objavljen te prima list poštom, neka se sjeti naše uprave i pošalje preplatu.

Prijanstvo ili obiteljske prilike?

a) Sa sebi.

U selu ..... blizu B..... živio je do nedekoliko godina — Pavle Stomić.

Govorilo se da, da je nekada bio vrijedan čovjek, da je bio imućan i vrijedan domaćin. Imao je njiva i livanja, posjete krupne i sitne stoke, a ambare i koseve poma hrane.

Da, i porodice nije bio rdjave. Rodom bi Resnika, gdje su mu i njegovi stariji bili dobrí i pošteni ljudi.

Pavle je, rekosmo, bio valjan seljak, ali sta čete. Božja volja, desni mu se nesreća, te mu umre domaćica Rondija, vrijedna, radna žena. I ostavi mu troje djece: sinica Matu, trimestoču godinu, i dvije djevojčice: Marni od 10 i Jelici od 8 godina.

Smrt ženina bi propast Pavlova. Udar mu onda sve unazad. Posmrtni onako dobar domaćin. Nesto žalost za ženom, nesto rdjavo društvo — pa se malo pomalo počeo i opijati. I lijepo propi se čovjek. Prijansko nigdje nije dobro, ali je selu tek najgore. Seljak pijačan — to je sasvim propao čovjek. Seoska kuća bez domaćice, to je pravo prokletstvo. A kako je tek seljačkoj djeci, koja ostanu bez majke. U varusu se nadju rođaci, prijatelji, susjedi, pa bar rasputnici, obiduju, koji put ih i ponude to ovim, to onim. Ali u selu nije tako. Tamo siročade bez majke niko ne će ni da pogleda.

Otae dan po polju, na njivi, u sumi ili kod sudnice, u mehani ili po slavama domaćina, pijačanima. Djeca sama kod kuće gladna, hosa, neprona. Pa neka otac, bog znai, koliko radi, neka ih bas i pazi, opet je nevolja.

Allje je tek nesreća, kada se otac ostavši ovako sa sličnom djecom oda ne radu i bekrijanju, kada stane svaki dan pili i opijati se, pa onda svajadi se i tući.

Dao Bog, vlasti su mudre i dobre, pogotovo imaju sada u svakom selu po dvije tri mehani. Neka, se, vele, imaju gdje seljaci, kao slobodni ljudi, skupljati, dogovarati, pa Boga mi svajadi... .

Da se otvara baš u svakom trećem selu škola, to grđno košta narod. Treba ozidati školu, treba platiati učitelja, nabavljati školske potrebe, pa držati „famolozu“, pa treba davati skoli dijake. A, Boga mi, od mehani nikad stete. Napravi opština mehani, pa vuće lijepo korist. Jos kakva vajda! Ima opština, koje vuku po 200 dukata arende! I to na godinu!...

Eto tako i Pavle Stanić, gdje je da je nego u mehani. Bivalo je po vise dan da slabio i idu na rad. Pije i bekrija po dan do mrkje noći.

Za to vrijeme djeca su ostajala kod kuće same. Iako onako malisani, ona su mu vodila kućevne poslove. Siničić je nadgledavao stoku i polje. Tovari i prodavao drva u varosi. Vozio žito i kukuruz u vodenicu. A starija djevojčica Mara mjesilje proju, kuhala, čarape plela, prala i krpila. Onako, mala, pravo djeće, Mara je razomjela i u nuždi radila sve domaća poslove.

Ovo će možda izazvati čudjenje, ali mi pričame istiniti dogadjaj onako, kako su nam same vlasti predstavile.

* Iz predavanja sveučilišnog profesora dr. Šilovića.

Pa kako su se djece jos lijepo slagala. Kada posviravaju poslove, onda bi se obično skupili okoognji. Matija donese drva, razgrne vatru, pa se tu šećure, peku purenjake, tikve, jedu proju i polako razgovaraju.

Ali im je ovaj mir češće presjedao. Otac je u činio čuda. Dolazio je docno kući. I uvijek pijan još s vrata otočenja svoje napadaju... Matiju je jednom povijao na radu. Bacio se nanj sjekiron, i da se dijete nije sklonilo, ubio bi ga na mjestu.

Škola veće susjedi sluhali, da Pavle više, da se dere. Jos izdakla čula mu se psovka. Jedna djeca već su znala, da im otac ide iz mehani. Sve posrćuti od pijačanskog salupa na vrata kuća koju je bješomčan. Dere se i puje beri ikavka uzroku. Djeca od straha premrila.

Pribila su se nedno uz drugo pa samo cepte. Pijani otac zaledi se na njih, a ovi siročadi rasture se kojegdje po budjima. On milostivo zalazi od jednog do drugog i bije sve redom statim.

Djece plaču, viču, ali dobar otac bije svu dotek, dok ih sve troje ne istjera u dvorištu. Za njima zatvoriti vrata, a oni se sirotiani rasture po sljivaru. Tu se prislonje uz kakav koš i sve evokujući zubima prenoće na zimi.

— O Mato, reći će jednom starija djevojčica bratu...

— Čujem, Maro...

— Pa šta radi ovo naš babo s nama?

— A Bog bi ga znao...

— Hej, da bježimo...

— A kuda?...

— U Rajlu, čika Pantelić...

— Ako nai nadje?...

— Neće...

— Hoće, Boga mi...

— Bježao sam jednom samo u Kumodraž... Znam, da me onda vratio i dio... .

— Onda znaš, Mato, da idemo teti Stoniji u Parcove... Ona je voljela nju naču, pa ei s nais primili. Da kažemo baš sve, a ma baš sve: šta se radi s nama... .

— Naša naja... ponovi tihu Mata. Usduhan iz dubine. I na jedan mal svi troje zaplakala. Sjetiše se svoje majke, koja ih odvaja oslanja...

Kad su malili bili, češće pričala im je naja, kako sve đuse umrili idu gore među vjizjeze — Bogu. Oni bi sirotiani, kada jih otac istjera na dvorište, višesput posjedali na kamenu pred ambrom. Svoje susne očice upri bi gore u vjizjeze. Dugo bi tako ceteći gledali, a suza im suz užita da dostizala... Češće ih je tako zora biticala...

Dva puta bježao je Matija. I oba puta preko knutova vraćao ga otac kući. Razumije se, da je tada još veći boj dolazio — Bacao ga na zemlju i gazio ga nogama po trbuhi, da mu je krv na usta udarišta... .

Sutradan, bas kada ga je ovo po druge put kući vratio, ulaziše Matija nevezno u dvorište. Okvao mlad deran, pa se kao kavac starac zanio u misli... .

— Gde si bio, Mato, pitase ga starija sestra.

— Kod Mehane.

— Ja l' tambo?

— Ja...

— Sta radi?

— Piju alvalik.

— A što?

— Pa baho prodao i ove. Sad će doći Pera Zolja, da ih otjera.

Nato djeca zaplakase. Odose za kuću, gdje bješe obor. Udjose medju vratu, pa ih milovahu i ljhajahu po čelu i vratu, prije nego što ih razumijeće, prije nego što ih uči da se ugoše od plaća. Otač zasao po dvorištu, pa sve nešto viće. Traži inata. One se sirote sakrile iz magazina ambara, pa sam jece...

Druga dana, sto je još ostalo žita, Stanić natovari na kola i dojteru u B.. Sobom je poveo i sinčić Matiju... U B... ovača žita prožao nekome magazadij, odmah ondje na kraju varosi, pa se vrati u mehani čica Dimčić, cincarinu. Tu je pio da pred samu noć.

Kada se vec smrko, krenu se kući. I od B... ovača žita do sebe. Pavle je sve posrćuti i obamrilo...

Pavle je bio, kao što spomenusmo, sve usitio i raspodao od svoga maha. Poslije ovoga, na nekoliko dana, Stanić opako dodađe iz mehani kući. Zatvoriti vrata, pa okupi djecu redom sramati.

Boga vam vašega, derao se pijani otac, za koji dan prodat eu kuén i slijavi. Ne čete mi se ovuda vucarati. Razstjerat eu vas gole, nage, te idite kuda znaće... Skotovi jedni... Božić vam vas... .

Djece udare u vrisku. Jedva poiskaju iz kuće u dvorište. Stanić se nadafne za njima, pa je udarao, gdje je koga stigao.

Govori se, da je nekakvi devljkav, prolažeći kraj kuće Staniceve, dovkino:

— Ej, Pavle, more nesrećne... Ti pobzi u jednu djecu... Ama, sto nema koga, da psa premali... Slava ga ubila. Sirota djeca... .

Sjutradan Stanić opet tumarao nekuda u selo, a poslije pravo mehani, da —

Djece ušla u kuén, sjela kraj vatre, pa se razgovarahu... .

— Oj Maro...

— Čujem, Mato...

— Ama znaš stā?

— Sta?

— Hoće, da ga ubijem.

Mata ne reče koga. Nego se zamislio. Obje djevojčice skociše poplašene. Ne rekose ništa. Digose i se izdajode u dvorište. Odose do drijvanika. Uzese kečelje i verja, unesou u kuću i bacise u vratu.

Mata još sjedjača kraj vatre, caru u vratu i uzduhanu. Obje djevojčice sjele opet kraj vatre, pa sa strahom pogledaju u nj... .

— Ja... jes... otoče Mata, pa učeta.

— Hoćeš i ti? Vidis, da se ne može trpeti.

Djevojčice eute.

— Hoćeš i ti, da ga ubijemo?

Bije nas danju, bije nas noću. Kuće pušta u sobu, a nas na ovaj zimi tijera napolj. Ja bježim u Kumodraž, on me vreća. Goni me nogama, Vidis, kakva mi je glava, do loja. Cita Panta ne će da zna za nas. Isao sam kmetu. On me

TRG CUSTOZA
UL. CENIDE 2-5

PAPIRNICA - RADIONICA KAUČUK-ŠTAMPILJA - KNJIGOVEŽNICA

JOS. KRMPOTIĆ :: PULA

Telefon br. 58 Naklada dnevnika „Hrvatski List“ Brzojavci: Krmpotić, Pola
Preporuča svakovrsne pisače predmete, osobito pak bojne dopisnice, papir i omote, olovke, bilježnice, crnilo, pera, kancelarijske i konceptne papire, te ina pisače sprave potrebne privatniku i uredima.

Prima i izvršuje uz solidne cijene svakovrsne tiskanice.

istjera napolje. Kazao to babi, pa još gore... A?...

Djevojčice oborile glavu... ēute... i uzduhu...

Pa već je sve rasprodao, — uzduhan i Mata. Kad proda i kuću, kuda ēemo onda?

Obje djevojčice podigose glave.

Eno, onomad prodao i ovece. Sve pare popio. Bar da vam je ostavio „meen“ i „becu“. (Tako se zvahu dijeve ove, ljudimice Marine i Jeline)...

Nato djevojčice udarise u plāc.

— Hoću da ga ubijem! — viknu Mata. Šeke od valre i izljeće gore u dvorište.

Tumarnu nekuda. Sesire mu zastale na vrata, pa uplašeno gledaju za njim...

Nesrećni misao prilazi djelu.

Bilo je to baš na samoga Svetogog Nikolu. Slijeći cio dan s svojim kardinskim jurio i pio po slavama. Po nesreći se ljudi napili, te u ovaku pijuštu stanju i kuću mu pazarili. Na sirotu djecu niko nije ni mislio. A i sto da misle... Bog ga prosti ovako dobre ljudi po selima. Od njih teško nesrećima...

Toga dana uveće posao Stanić sasvim piju kuću. Kada je došao blizu, — uđario je u druku još od kapije.

Usao u kuću. U sobi zatekao djecu na spavanju. Udarajući drenovačom po njima, razburio ih je i rastjerao sve po običaju na dvorište.

Lagao je odnahn da spava. I onoga časa kada je pijuš, zaspao je.

Dječa prisluškivala. Tisina. Oni udju u kuću. Odale se u sobu. Poredaju se oko peći, da se griju.

Otač spava mrtvom snom.

Misao, rekosmo, pričaji djela... Slijeći Mata pridje oču. Uze ga za ruku i stade ga drmusal. Nesrećni Stanić, oču piju, spavaše tvarnim snom... Sin ga promatrače poduze, pa ne trepčući očima...

— Maro, — reče Mata, idite napolje, te zatvorite vrata.

Mara dojehan izđioče.

Mata dojehan onda ostra skjerku, koja je u sobi iza vrata stajala. Pridje oču. Jako izmaznu i oštrocim zasjeće mu grkjan... Krv izlzu...

— Nemojte bre... — promrmlja nesrećni Stanić. Poče se na krevetu meskolići.

— Ju Mata... — dreknu Mara, vraćajući se u sobu.

Mata poteže ušicama sjekire i udari Stanića po glavi. Po tom i opet po vrata.

Stanić se opruži i izduhan.

Sve se učula...

Po izvršenom ubistvu djeca su se iz kuce razbjegla.

Mata je utekao na trija. Tamo je u kobilu prenočio. Mara i Jela otišle kod strica Radajo, te ga izvjestile o dogadjaju.

Kada se već ovaj nesrećni čin izvršio, dosao je, dakako, i kmet, — „da stvar izviđi...“

Eto, u kom se časno javila opštinska vlast.

Godinama je mogla mirno da gleda žverstva i boj očevi: da sluša jauk i pišku djeci, pa da se javi tek onda, — kad je zločin izvršen...

Na svaki način i suviše doceno... —

I Mata i sestre su mu bistra djeca. Ni jedno nije učilo škola. Ne znaju ni „očena-sa“. Nit se ne umiju prekrstiti. Mata je prema svojim godinama i suviše za mljajn. Inaće simpatična lica. Malog rasta, plav i ljepuskast. Kad mu se kazalo ime očeva, ne trza se! za djelo, koje je učinio, ne kaje se. Samo kad mu se spomenule sestrice, udario tako u plāc, da se udusi. Žao mu je njih. Molio je, da se punisti, da samo vidi.

Da svršimo našu bilješku.

Sin ubio oca. Grozno djelo. Krv se ledi čovjeku, kad samo pomisi na to. Ali sudovi su sudili djetetu zločinom. Tako je i pravo po zakonu.

Ali, ko će suditi seoskom predsjedniku i odbornicima iz Matina scela... Ko će suditi njihovu gospodinu popi i gospodinu učitelju; pa istini da kažemo — ko će suditi onoj gospodi, koja predstavlja vlast: jest, ko će suditi najzad svima nama, društvo ovom, koje je dužno, da nevoljne tješi, da sirote pomaže, da nevine brani i da nemoće zaštituje...

Prozore i vrata drži tako zatvoreno, da ne može noću iz njih prodrijeti nikakav tračak svjetla.

Za naše izseljenike!

Primamo i priopćujemo: Već u broju 13. jula t. g. istaknuso plementirane i patriotske namjere puljskog pripomođenog odbora, kojem je e. kr. tvrdjavnim povjerenjom sve poslove glede izseljenika grada, varoši i sela ležećih u okružju ovog gradatvrtjave, koje se proteže, kako poznato, na sav politički kotar puljski i rovinjski.

Danas smo radosni, što možemo konstatirati, da su se te nanjere požrtvovan i praktičan rad ispunile i k cilju dovele. Predsjedništvo rečenog odbora bilo se sve svjedočno obratilo na priopćeni odbor za izseljenike iz južnih krajeva, eje je sjediste u Bedu, izjavom, da mu stoji na raspolaganju u svemu onome, što bi moglo biti od korisni namislimenom humanitarnom djelu: osobito pak u obziru bijegunaca ovog dijela pokrajine koji su potpuno bili žurne pomoći, kako se to ustanovilo na temelju mnogobrojnih odbornih stiglih informacija. Srednji odbor prihvatajući tu ponudu, zatražio je, da mu predsjedništvo puljskog odbora posalje novac, kojega bi moglo staviti na raspolaganje i da se pogomog ekonomičnom stanju izseljenika iz južnih krajeva manjih. U svrhu da se privede kraju djelo puljskog pripomođenog odbora s jedne strane, a s druge strane da se ne napusti pravi početni program, nužno je bilo, da se njegovom pomoći najprije protege na siromaće okolice, koji su uslijed ratnih dogodjija bili prisiljeni da napuste svoje domaće ognjiste. Njemu je bilo zato najviše do loga, da se zauzme za sudbinu ovih izseljenika, koji su kojekakve želje izrazili i u tužbi se na kojetu, da je potrebno bilo da se temeljito ustanovi. Zato se je predsjedništvo puljskog pripomođenog odbora pozurilo iznijeli k. kr. tvrdjavnom povjereniku svoje daljnje namjere u tom pogledu doduprte cijenjenjamu sto su mu do nisu došle, pa da sečka na njegovoj privolni. Tako je nastala ona sretna misao, da se posuđuje na raznu mjestu gdje bijaju bijegunci, neke ugledne osobe, koje su na se uzele te plemenitu zadužbu, da čiju živu riječ onih, koji trebaju žurne pomoći bilo to odmah ili nakon odstranjivanja nekih žalosnih neprilika. Tu se svrhu svojevoljno javili prepoši i kapitularni vikar Prečasni Wi-singer i žemaljski zam. časni Stihović, koji su već započeli svoju plemenitu zadužbu i poslali predsjedništvo puljskog odbora prve vijesti o bijeguncima, dotle žemaljski odbor na molbu predsjedništva odbora darovao Kr. 500 izjavivši, da će i on u svoje dobe postati jedan osobu istotako uglednu, i da se uvjeri o pravom stanju izseljenika. Gosp. tvrdjavnim povjerenik, grof Schönhofeldt, koji je pokazao najveće zanimanje za sve ono što se do sada reklo, darovao je u istu svrhu Kr. 100 pa imada da će to humanitarno i dobro započeto djelo odobrili svaki koji sreća imade i koj zna na vapaj te prisiskočiti u pomoći. Nockne dake svi u količi mi se daju dopostupno pomoći i nek žrtviju svoj obol da bar djetonice ublaže nevolje, što se zaista bolno ēute, pa će ih braća za uvjek blagoslovili i vječno im harnost nositi. Darovi, koji su prijepojli puljskom pripomođenom odboru na uhi izseljenika jesu: Žemaljski odbor Istru Kr. 500—, C. kr. tvrdj. povjerenik Kr. 100—, Regina Cerlenica Kr. 20—, „Polaer Tagblat“ Kr. 40—, „Hrvatski List“ Kr. 20—. Dozajemo, da su se uslijed koraka, poduzetih sa strane pripomođenog odbora za izseljenike, kod ministarstva unutarnjih posala u Budimpešti odstranile kojekavne neprilike glede stana, količine hrane, te plaćanja potpora, neprilike, što su davale povoda prituzban izseljenika nastanjenjem u Ugarskoj. Osim toga pripomođeni je odbor providio za željeno posredovanje mjesnog crvenog križa za besplatnu liječnicu nješu sa strane ugarskog crvenog križa i to za one izseljenike, koji su nastanjeni na Rijeci, korak ovaj znatran i vrijedan svake povohale na putu što je providno odabrova puljski pripomođeni odbor.

Dobrovojni primosi.

Za hrvatske škole u Puli:

Nasja je uprava primila te će prosliti svrsi sljedeće primose:

Ante Dajčić . . . . . K 2—

Ukupno . . . . . K 2—

Prije iskazano 1705-66

Sveukupno . . . . . K 1707-66

Talijanski nacionalizam.

Svojedobno je-izasao u „Neus Zürcher Zeitung“ članak pod nazivom „Nijemaca“, kojeg smo i mi u našem listu donjeli. Radilo se o zadaći Nijemacke i Italije. U tom je članku nepoznati pisac hvatalj Italiju i njezin „nacionalni rat.“

Odgovarajući Dr. Max Beel na taj članak piše u istom listu o istom predmetu među ostalim i ove rečke: Italija je istupila u trojnom savezu i presla k četvornom sporazumu. Ovaj istup ne znači nastavak ispunjenja talijanskih idea — nego konac tog idealja. Umjesto sto je Italija, dojedna svojoj nacionalnoj politici imala da „oslobodiš“ samo i čisto talijanske krajeve, to ona, ne obaziraju se na nacionalni princip, hoće da svojata sasna slavenske krajeve: Ona hoće hrvatsku obalu Jadra, koja se proteže od Pule do Spita. K tome hoće gospodstvo u Aziji.

Talijanski narod svakako marsira za „oslobodbe“ neoslobodjenih krajeva. Talijanska vlada se odrekla oslobodilačkog idealja i skrenula na put, kojim bi bijela krajeva južnih Slavena, Alba nac, i možda Grka.

Ona prema tomu vodi politički a ne nacionalni rat.

Razne vijesti.

Obzvana. Tvrdjavn komesar objavljuje: Usljed opnovljenja c. kr. Namjesništva u Trstu i na tamaelj s § 51. obrtnog pravilnika, saslušao se prije trgovcu i obrtničku komoru u Rovinju i povjerenstvo za aprobaciju. Pule, mijenjaju se ovime stalne cijene određenje od 6. lipnja 1915. do nove o drebne ustanovljenu slijedeće najviše cijene za mjesnu općinu Pula, i to: Govedina prednji dio sa privagom K 4—, stražnji dio sa privagom K 4—; kruh po kg. K 70—; za miljko još se nisu ustanovila cijena: jaja po komadu K 16—; vina na malo istarsko (terap) bijelo ili crno sa barem 9 po sto alkohola K 1—; opol sa barem 10 po sto alkohola K 2—; Vina iz drugih krajeva sa barem 10 po sto alkohola K 2—; pasrete 3 del. K 16—; pivo Saasko u skladistu po hl K 48— u zlostiveni po litru K 6—64, Puntigam, Dreher, Sorgendorf, Göb, Steinfeld, Kóhany, Steinbruch (Budimpešta) Budjeviško dijoničko društvo: u skladistu po hl K 52—, u gospodinstvo po litru 68; Budjeviško gradjanstvo pivo u skladistu po hl K 55—, u gospodinstvo po hl K 72—; plzenko: u skladistu po hl K 58— u gospodinstvo po hl K 80—. Svako prekorčenje ovih maksimalnih cijena bit će najstrože kaznjeno.

Furlanske i istarske evakuirce preseliti će se ovaj mjesec, kako javlja „L' Eco del Litorale“ iz Ugarske u razne austrijske krajeve.

Premještaj učiteljista. „Narodni List“ doznaće, da je školska vlast već odlučila, da muški preparandji prenese iz Arbanasa kod Zadra u Makarsku.

Hrvatski sveučilište — vojna boinicu. Uz gradi naše „alma matris“ smješteni su ranjeni vojnici. U svim ima čudna prošlost. Sagradila ju zemaljska vlast za ovoj zemaljsku boinicu. Budući nije ovoj odgovaralo, prenare je u gimnazijsku zgradu. 1864. održana je u njoj hrvatska iložba. Od 1858.—1882. služila je Madrijima za turništu duhana.

1882. postade — sveučilišno zgradom. Dana služi ranjenim vojnicima kao — boinicu.

Brozovj i rat. Skoro se kabele čitavog svijeta imadu Englez u svojim rukama, pa je stoga razumljivo, da u ovom ratu vladaju sa svim brojnim vezama. Brozovj je u ratu od velikog značenja. To se pokazalo već mnogo puta.

Kad su Francuzi udarili na Touhin, nisu Englez postigli francuskih brozavjaka tako dugo, dok sami nisu dobili obavijest sta im je něinit. God. 1884. dobili su Francuzi vijest o smrti marockog sultana 24 sata kasnije, iako je brozavka bila odasana. Tu su i opet Englez učinili, da tako dobiju vremena za svoje priprave. Brozovj, kojeg je za vrijeme burskog rata njemački car poslao Krigeru, prije su objednali engleski listovi, a onda ga dobio Kriger. Kad je bio rat između Savezničkih država i Španjolske, Englez su zadraživali brozavjake španjolski admiral Cervare i posljedica toga bijaše uništenje španjolske mornarice, kod Kube. Lagano su onda još za burskog

rata kazali Englez: „Brozavne robe objedbe su važnije od faktičnih objedbi.“ Od god. 1899. položili su i Nijemci nekoliko kabala. Ali početkom rata su Englez se sveze sa Azijom, Afrikom i Amerikom potrgali. Ali Nijemacka je i opet znala uspostaviti vezu sa Amerikom, te je veza od velike važnosti. U budućnosti će svakako kabeli morati ustupiti prvenstvu bezičnom brozavljivanju, a onda će bili kraj svakom monopoliziranju na polju brozavljivanja.

Sudilnic jarac ili sastanak hrvatskoga velikasa i ruskog zarobljenika. Hrvatski aristokrat u blizini Zagreba, kako javlja „Obzor“, dobio je oko 200 ruskih zarobljenika, da mu rade na imanju. Nedavno je on došao u polje, da vidi zarobljenike i na jednom opazu među njima inteligentno lice, koje mu se učini vrlo poznatim. Pričili se za to k zarobljeniku i nagovorili ga njemačkim jezikom, a ovaj mu lijepo odgovorio njemački, da su se oni već vidjeli u Karlovinu Varima. Taj zarobljenik je neki ruski bogataš, pa je prije nekako godinu stanovao u istom svratištu u Karlovinu Varima, gde i naš aristokrat. Sada ovaj bogataš Rus, koji zna izvrsno njemački, radi u gospodarskom urednoj hrvatskog velikasa.

Dalmatija mobilizacija u Italiji. Službeno se objavljuje mobilizacija u svim distriktaima pre i druge kategorije i to godista 1887. kod grenadijera, godista 1886. redovitog pješaštva i alpina, godista 1885. kod obalnog i tvrdjavnog topnista, 1876. rođenja teritorijalna milica, grenadijera, bersalijera i pješaštva. Svi mobilizovani imadu pridoći 14. kolovoza. Iz pozvanog godista 1876. obrazovali će se nova odjeljenja teritorijalne vojnici prema instrukcijama, koje imade tek da izdade ratništvo.

Dopisnica uprave.

Preplatili su „Hrvatski List“:

De 10. novembra: Stjepan Buratovic, Mate Seršić, Ante Paškalin.

De 31. oktobra: Josip Velikanje, Dr. Jos. Šebast, Niko Salamanci, Ambrož Harale.

Ako 30. septembra: Fr. Vojislav Spinetić, Ante Zelenar, Uroš Grakalić, Josip Švjetlić, Linjeneschefkapit. A. Schencković.

Ako 30. septembra: Marija Marsen, Ivan Šegolje, Gvozden, Matija Zucon, Blažijel Belanac.

De 10. septembra: Marijan Sapunaric, Marija Trampić, Ignjat Ilić, Ivan Debak, Ivan Skoko, Dragutin Čandarlić, Stjepan Čikez, Josip Iriević, Mate Šimić.

De 31. augusta: A. Meznik, Ante Đukić, Marko Starčić, Karel Kalan, Josip Babić, Josip Vranić, Ivan Prskalo, Ivan Karavadić, Ivan Orlić, Luka Črnoborić, Blaž Črnoborić, Ivan Marević, Ivan Zulanić, Ilija Bošić, Katica Vrinda, Alojzij Urbančić, Dragica Došenović, Josip Kozjak, Andrija Javor, Mat Rožnić, Josip Kinkel, Ivan Dubrovnik, Ivan Držošlav, Ivan Ostarović, Mijo Smolica, Ivan Peruško, Filip Smoljan, Ante Šerka, Ivan Peruško, Petar Lučić, Anton Čaratan, Mate Martorin, Anton Žic, Muho Manestar, Rudolf Radočić, Goran Šimunić.

De 15. augusta: Lovro Fio.

Službenje reklamacije naslovljivali je:

Uprava „Hrvatski List“, Pula, Trg Cu-

stoza 1.

Knjige:

Vježbenica talijanskoga jezika za samouke.

Sastavio Barbara Mate Balota iz Raše,

Mariner od jedampat, a sada soldat od „kavalarije od kraja“ u Gracu.

Cijena 1 kruna.

■ ■ ■ ■ ■

Krvava Košulja ili us-

pomene iz doline Raše.

Spjavor Vladimir Nazor, c. kr. rav-

natelj učiteljstva u Kastvu, sada pučki ustaša u carskoj vojsci. Cijena 50 fl.

Prodaje se u

Papirnici Jos. Krmpotić

(Uprava „Hrvatski List“)

Odvjetnik i vojni branitelj

Dr. Lovro Scalier

nalazi se na putovanju

te se vraća 25. augusta o.g.